

ناکارآمدی سیاست جنایی
ایران
در برخورد با جرائم منابع طبیعی

بهزاد اکبرآبادی
وکیل پایه یک دادگستری

سرشناسه : اکبرآبادی، بهزاد، ۱۳۶۱
 عنوان و نام پدیدآور : ناکارآمدی سیاست جنایی ایران در برخورد با جرائم منابع طبیعی
 مشخصات نشر : تهران: کتاب آوا ۱۳۹۶
 مشخصات ظاهری : ۱۴۲ ص
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۶-۳۳۷-۰
 وضعیت فهرست نویسی : فیپا
 یادداشت : کتابنامه
 موضوع : منابع طبیعی - قوانین و مقررات - ایران
 ر. بنده سگره : ۱۳۹۶ ۲۷ الف / ۳۱۲۹ / KM H
 رده بندی دیویی : ۳۴۶/۵۵۰۴۴
 شماره کتابشناختی ملی : ۴۶۷۷۰۵۶

ناکارآمدی سیاست جنایی ایران در برخورد با جرائم منابع طبیعی

انتشارات کتاب آوا

مؤلف:	بهزاد اکبرآبادی
ناشر	کتاب آوا
نوبت چاپ	اول - بهار ۱۳۹۶
شمارگان	۱۰۰۰ نسخه
قیمت	۸/۵۰۰ ریال
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۳۴۶-۳۳۷-۰

نشانی مراکز پخش: تهران، خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، پلاک ۴، واحد ۴
 شماره های تماس: ۶۶۹۷۴۱۳۰ - ۶۶۴۰۷۹۹۳ - ۶۶۱۰۷۶۴۵ - ۶۶۱۰۷۶۱۵۸
 www.avabook.com Email: avabook_kazemi@yahoo.com
 نشانی فروشگاه: اسلامشهر، خیابان صیاد شیرازی، روبروی دانشگاه آزاد، جنب دادگستری
 شماره تماس: ۵۶۳۵۴۶۵۱

هرگونه تکثیر این اثر از طریق ارسال یا بارگذاری فایل الکترونیکی، یا چاپ و نشر کاغذی آن بدون مجوز ناشر، به هر شکل، اعم از فایل، سی دی، افست، ریسوگراف فتوکپی، ریزاکس یا وسایل مشابه، به صورت متن کامل یا صفحاتی از آن، تحت هر نام اعم از کتاب، راهنما، جزوه، یا وسیله کمک آموزشی، در فضای واقعی یا مجازی، و همچنین توزیع، فروش، عرضه یا ارسال اثری که بدون مجوز ناشر تولید شده، موجب پیگرد قانونی است.

فهرست مطالب

۱۳	چکیده:
۱۵	مقدمه:
۱۸	بیان مسئله:
۱۸	پیشینه تحقیق:
۱۹	محدودیه‌های تحقیق:
۱۹	اهمیت و انگیزه انتخاب موضوع:
۲۰	سوالات تحقیق:
۲۰	فرضیات تحقیق:
۲۱	روش تحقیق:
۲۱	ساختار کلی تحقیق:
۲۳	فصل اول، کلیات (مفاهیم و اصلاحات)
۲۴	مقدمه:
۲۴	مبحث اول: مفاهیم کاربردی
۲۹	گفتار دوم: مفهوم جرم و بزهکاری
۲۹	۱-۱ - مفهوم جرم:
۳۰	۲-۱ - مفهوم بزهکاری:
۳۱	مبحث دوم: منابع طبیعی
۳۱	گفتار اول: تعریف منابع طبیعی و مفاهیم کلی
۴۰	گفتار دوم: منابع طبیعی و محیط زیست در عرصه حقوق:
۴۱	گفتار سوم: جرایم مرتبط با منابع طبیعی
۴۵	گفتار چهارم: منابع طبیعی در آموزه های اسلام
۴۵	۱- قرآن
۴۷	۲- احادیث

۴۸.....	مبحث سوم: سیاست جنایی در ایران
۵۰.....	گفتار اول: نقش نهادهای تقنینی، اجرایی و قضایی در سیاست جنایی
۵۲.....	گفتار دوم: نقش آموزه های دین اسلام در سیاست جنایی ایران
۵۳.....	فصل دوم: سیاست جنایی ایران در حوزه منابع طبیعی
۵۴.....	مقدمه:
۵۶.....	مبحث اول: سیاست جنایی تقنینی در عرصه منابع طبیعی
۵۷.....	گفتار اول: مروری بر پیشینه تاریخی قوانین و مقررات حفظ و حمایت از منابع طبیعی
۵۸.....	۱- قانون متمم بودجه ۱۳۲۱ کشور (مصوب ۱۳۲۱):
۵۸.....	۲- قانون راجع به جنگلها (مصوب ۱۳۲۱):
۵۸.....	۳- قانون شکار (مصوب ۱۳۳۵) و قانون صید و شکار (مصوب ۱۳۴۶)
۶۰.....	۴- قانون مدام و مراتع (مصوب ۱۳۳۸)
۶۰.....	۵- قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع (مصوب ۱۳۴۶)
۶۱.....	۶- قانون اصلاح قانون ناظر و بهره برداری از جنگلها و مراتع (مصوب ۱۳۴۸)
۶۲.....	۷- قانون حفظ و گسترش فضای سبز و جلوگیری از قطع بی رویه درخت (مصوب ۱۳۵۲)
۶۲.....	۸- قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست (مصوب ۱۳۵۳)
۶۳.....	۹- قانون حفاظت از دریاها و رودخانه ها (مصوب ۱۳۵۳)
۶۳.....	۱۰- قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا (مصوب ۱۳۷۴)
۶۴.....	۱۱- اصولی از قانون اساسی و برخی از مواد قانون مجازات اسلامی
۶۵.....	گفتار دوم: جرایم منابع طبیعی در قوانین موضوعه
۶۵.....	۱- تخریب جنگلها و مراتع:
۶۶.....	۲- شکار و صید حیوانات محافظت شده
۶۸.....	۳- آلودگی آب و هوا:
۶۹.....	۴- آلودگی خاک و فرسایش آن:
۶۹.....	۵- بهره برداری غیر قانونی از معادن:
۷۰.....	۶- عدم دفع پسماندها:
۷۱.....	۷- تغییر کاربری اراضی:
۷۱.....	۸- سایر جرایم:
۷۲.....	گفتار سوم: ضمانت اجرای کیفری و حقوقی جرایم منابع طبیعی:

۷۶	گفتار چهارم: ناکارآمدی قوانین موضوعه
۷۸	مبحث دوم: سیاست جنایی اجرایی در عرصه منابع طبیعی
۸۱	گفتار اول: راهکارهای عملی و کاربردی دولت برای مقابله با جرایم منابع طبیعی
۸۳	گفتار دوم: دلایل ناکارآمدی سیاستهای دولت
۸۷	مبحث سوم: سیاست جنایی قضایی در عرصه منابع طبیعی
۸۹	گفتار اول: نگاهی به عملکرد قوه قضائیه در حوزه جرایم منابع طبیعی
۹۲	گفتار دوم: اطلاع دادرسی در برخورد با جرایم منابع طبیعی
۹۷	فصل سوم: بررسی موقعیت سیاست جنایی فعلی ایران در قبال جرایم منابع طبیعی
۹۸	مقدمه
۱۰۰	مبحث اول: تعارض در قوانین مرتبط با منابع طبیعی
۱۰۲	گفتار اول: تعدد و شرت قوانین
۱۰۴	گفتار دوم: ضعف تخصصی در قانونگذاری
۱۰۵	۱- رویکرد مقطعی و شاخص
۱۰۶	۲- جرم انگاری افراطی
۱۰۷	۳- فرد گرایی و اعمال سلیقه شخصی
۱۰۷	مبحث دوم: تعارض در قضا و اجرا
۱۰۹	گفتار اول: ارفاق، تساهل و تسامح در برخورد با متخلفان
۱۱۰	گفتار دوم: عدم توجه به نقش دولت در سیاست گذاری
۱۱۳	فصل چهارم: ضرورت بازنگری در سیاست جنایی ایران در عرصه منابع طبیعی
۱۱۴	مقدمه
۱۱۷	مبحث اول: توجه به اصول حقوقی در تدوین سیاست جنایی
۱۲۰	گفتار اول: توجه به تخصص و تخصص گرایی
۱۲۰	گفتار دوم: توجه به مدیریت محیط زیست و منابع طبیعی
۱۲۲	گفتار سوم: توجه به اسناد بین المللی
۱۲۵	مبحث دوم: پیشگیری از جرایم منابع طبیعی
۱۲۷	گفتار اول: تدابیر پیشگیرانه برای حفاظت از منابع طبیعی
۱۳۰	گفتار دوم: بروز رسانی تدابیر حمایتی و حفاظتی

نتیجه گیری و پیشنهادات..... ۱۳۳

منابع و مآخذ..... ۱۳۹

www.ketab.ir

چکیده:

سیاست جنایی مجموعه ای از تدابیر اجرایی و قضایی و تقنینی جامعه برای مقابله با رفتار مجرمانه می باشد. یکی از عرصه های که در سالهای اخیر شاهد بروز رفتارهای ناپهنجار و بزهکارانه هستیم، محیط زیست و منابع طبیعی می باشد. ضرورت مقابله با این رفتارهای بزهکارانه مستلزم وجود یک سیاست جنایی مشخص و راهبردی است. بررسی سیاست جنایی ایران در خصوص جرایم منابع طبیعی نشان می دهد که در سه حوزه تقنین، قضا و اجرا سیاست جنایی ایران دچار نوعی ناکارآمدی و رسایی می باشد. هرچند در عرصه قانون گذاری شاهد تدوین و تصویب قوانین زیست محیطی متعددی بودیم، ولی به دلیل گستردگی و پراکندگی، عدم انسجام، رویکرد سنتی، عدم توجه به اصول حقوقی، عدم تناسب جرم و کیفر و عدم توجه به مبانی جرم انگاری قوانین مرتبط با منابع طبیعی شاهد به وجود آمدن مجموعه ای از قوانین ناقص، موازی و فاقد بستر اجرایی لازم هستیم. در حوزه اجرا هرچند هیئت حاکمه با تشکیل سازمانهای متعددی در صدد حمایت از منابع طبیعی برآمده است، اما در عمل به دلیل عدم انسجام، عملی نکردن مصوبات، عدم انجام تکالیف و وظایف قانونی و نیز به دلیل اتخاذ تصمیمات مقطعی، شتابزده، احساسی و بدون توجه به نظرات متخصصین و احاطه منافع شخصی و حزبی به جای منافع جمعی شاهد ناکارآمدی بخش اجرایی کشور در خصوص جرایم منابع طبیعی هستیم. ارزیابی عملکرد دستگاه قضائی کشور در خصوص جرایم منابع طبیعی نشان می دهد علی رغم اراده مسوولین در عملی ساختن تصمیمات قانونی در خصوص منابع طبیعی بنا به دلایل متعدد همچون نبود راهکارهای عملی، عدم اختصاص شعب تخصصی، عدم اجرای دقیق قوانین، عدم توجه به نظرات کارشناسی و برخورد توأم با ارفاق،

تساهل و تسامح با متجاوزین و متخلفان محیطی، شاهد نارسایی دستگاه عدالت کیفری کشور می‌باشیم. نگاهی به اصول حاکم بر سیاست جنایی ایران در جرایم منابع طبیعی نشان می‌دهد که علاوه بر تضاد و تناقض در قوانین منابع طبیعی که به صورت تعدد و تکثر قوانین و ضعف تخصص‌گرایی در تقنین جلوه‌گر می‌شود، در قضا و اجرا هم شاهد نوعی تعارض هستیم که به صورت ارفاق و تسامح و نادیده گرفتن نقش اجرایی دولت بروز و ظهور پیدا می‌کند. به همین دلیل سیاست جنایی ایران در جرایم منابع طبیعی نیاز به بازنگری اساسی دارد و لازم است که با احاطه اصول حقوقی، توجه به اسناد جهانی و تخصص‌گرایی در تقنین خط مشی مناسب و راه‌رئی برای مقابله با جرایم منابع طبیعی اتخاذ نماید.

کلید واژگان: سیاست جنایی، منابع طبیعی، جرایم محیط زیست

مقدمه:

بررسی نحوه تعامل انسان با منابع طبیعی و محیط زیست همواره یکی از مسائل قابل ذکر در عرصه تحقیقات مختلف می باشد. اگر این تعامل به شکل درست و منطقی ترسیم گردد مشکلی پیش نمی آید، اما برهم خوردن تعادل انسان و منابع طبیعی می تواند سرآغاز مشکلات بسیاری باشد. مشکلاتی که از جامعه ای با جامعه ای دیگر متفاوت بوده و متناسب با واکنش جامعه در مقابل این مسائل اشکال مختلفی به خود می گیرد. در دهه های اخیر با به هم خوردن تعادل انسان و منابع طبیعی شاهد بروز یک بحران در عرصه منابع طبیعی و محیط زیست می باشیم. به دنبال بروز این بحران، گروهها و تشکلات مختلف در سراسر جهان با راهها و تدابیر مختلف سعی نموده اند تعامل انسان با محیط زیست را باز تعریف نموده و با ترسیم یک خط مشی مناسب همزیستی مسالمت آمیزی میان انسان و محیط برقرار سازند.

با توجه به اهمیت و ضرورت حفظ محیط و منابع طبیعی به نظر می رسد، حفظ این نعمت الهی تنها در سایه تلاش مستمر دولتها و ملتها امکان پذیر باشد. وضعیت بارانی محیط و نابودی منابع طبیعی دیگر راه انتخابی برای انسانها قرار نداده، بلکه هرکسی باید با توجه به قدرت و توانایی وامکانات خود در صدد حفظ محیطی که در آن زندگی می کند، دولتها دیگر در پیوستن یا نپیوستن به کنوانسیونها و توافقات بین المللی که با هدف حفظ محیط و منابع طبیعی ارائه می گردند، حق انتخابی ندارند. بلکه حفظ منابع طبیعی اقتضا می کند تمام دولتها خود را ملزم به این تعهدات جهانی بکنند.

نسبت به حفظ منابع طبیعی و محیط زیست دولتها دو دسته کاملاً متمایز را تشکیل می دهند. از یک سو برخی دولتها خود را ملزم و مکلف به حفظ منابع طبیعی نموده و در عمل نیز پایبندی آنها به این تدابیر کاملاً ملموس و مشهود است. در مقابل کشورهای دیگری نیز هستند که حفظ منابع طبیعی اهمیت چندانی برای آنها ندارد و خود را متعهد به حفظ این نعمت الهی نمی کنند. در واقع رشد اقتصادی و پیشرفت صنعتی را بر سایر مسائل ترجیح می دهند. بررسی عملکرد جوامع مختلف وضعیت آنها و نوع برنامه ریزی آنها در قبال مسائل محیطی را بیان می دارد. ارزیابی عملکرد دولتمردان ایران نشان می دهد که آنها یک سیاست سردگمی را در خصوص منابع طبیعی اتخاذ نموده اند. چرا که از یک سو با عدم پیوستن به معاهدات جهانی برای خود آزادی را به وجود نیاورده اند و نسبت به برخی از کنوانسیونها و معاهداتی هم ملحق شده اند عملی نیست. دربار و مریض را اتخاذ نموده اند. براساسی سیاستگذاران جامعه ما به کدامین سو حرکت می کنند.

در دنیای امروز چه امری فراتر از حفظ منابع طبیعی وجود دارد که جامعه ما از پذیرش حفظ آن سرباز می زند. شاید ادعا کنیم که کشور ما به بسیاری از این کنوانسیونها ملحق شده است، ولی چه سود که در عمل کوچکترین مسریتی برای پیاده کردن مضامین این تعهدات احساس نمی کند. برخلاف ایران در سایر مناطق جهان شاهد هستیم که دولتها خود را پایبند به حفظ منابع طبیعی نموده و در عمل هم این مسئله را به ابات رسانده اند. کشور کره جنوبی که در اثر جنگ با کره شمالی قسمت وسیعی از جنگلهای خود را از دست داده بود، در سالهای اخیر حدود ۶۰ درصد از جنگلهای خود را طی یک برنامه ملی، مسکانش احیا نموده است. یا در برخی از کشورهای فقیر آفریقایی مقرر شده است که قطع بیش از یک درخت در یک هکتار ممنوع می باشد. اینها همه حکایت از به رسمیت شناختن حقوق منابع طبیعی دارد. حفظ حقوق محیط به منزله یکی از ارزشهای اجتماعی در نزد فعالین اجتماعی منجر به واکنش آنها در قبال اعمالی شده است که هر روز به سمت نابودی منابع طبیعی پیش می روند.

جامعه شناسان و حقوقدانان هم برای مقابله با بحران زیست محیطی اتخاذ تدابیر کیفری و حقوقی را پیشنهاد نموده اند. متناسب با راهبردهای جهانی برای مقابله با بحران زیست محیطی در سطح کشور ما هم تدابیری هر چند ناقص و غیر منسجم شکل گرفته است. مسوولین جامعه

و دستگاه عدالت کیفری در صدد برآمده اند به مقابله با این ناپهنجاریها برخیزند. بررسی عملکرد نهادهای قانونگذار در کشور ما نشان می دهد که از حدود هفتاد سال پیش وضع و تصویب قوانین مختلف به منظور مقابله با اقدامات مخرب محیطی در دستور کار قانونگذار قرار گیرد. در این سالها به دنبال افزایش تخریب درختان جنگل و شکار بی رویه حیوانات وحشی و نیز به علت خلاء قانونی در این زمینه و نبود دستگاههای اجرایی مناسب که به مقابله با این بحرانها بپردازد، قانونگذار را به فکر اتخاذ تدابیر قانونی انداخت. برای اولین بار در متمم بودجه ۱۳۲۱ مسئله حفظ جنگلها مورد توجه قرار گرفت. در حیطه حفاظت از حیوانات وحشی هم با تصویب قانون شکار شاهد عزم مسوولین برای مقابله با این معضل بودیم. افزایش مسائل و مشکلات زیست محیطی در سالهای اخیر ضرورت ترسیم یک برنامه جامع برای مقابله با بحران محیط و منابع طبیعی را بیش از پیش آشکار نمود. علی رغم اقدامات انجام شده و تدابیر اتخاذ شده جامعه ما از وجود یک برنامه جامع و منسجم برای مقابله با بحران زیست محیطی به شدت دچار خلاء می باشد. نتیجه این امر هم افزایش مخاطراتی است که برخی به روشنی مشهود بوده و برخی نیز در آینده نزدیک قسمی از مشکلات جدی را پیش پای مسوولین خواهد گذاشت. به نحوی که تاخیر در برداشتن تدابیر در این زمینه نه تنها مانعی جدی بر سر راه پیشرفت جامعه خواهد بود، بلکه امکان زیست در جامعه ما را به شدت تحت تاثیر خواهد داد. کافی است به جلوه هایی از مخاطرات زیست محیطی جامعه ما داشته باشیم. از خشک سالی دریاچه ارومیه در شمال غربی گرفته تا تخریب جنگلهای شمال و تخریب جنگلهای زاگرس در غرب و خشکی تالاب هامون در شرق و آلودگی سواحل خلیج فارس. در جنوب تنها بخش اندکی از بحرانی است که می رود کل جامعه را در بر بگیرد. پیش بینی انسان می دهد که تا ۲۰ سال آینده نه اثری از جنگلهای زاگرس و شمال خواهد بود و نه اثری از دریاچه ارومیه و تالاب هامون. اگر هم برای آلودگی هوای شهرهای بزرگ چاره اندیشی نشود، تنها راه پیش رو برای زندگی در ایران فرار از شهرهای بزرگ همچون تهران، اهواز و تبریز خواهد بود. به راستی اگر طبیعت توانایی بیان دردهای خود را داشت، شکایت خود را به کدامین محکمه می برد و کدامین دادگاه را برای تظلم خواهی انتخاب می نمود و چه کسی را مسوول ناپودی خود معرفی می نمود؟ منابع طبیعی برخلاف جرایم سستی، قربانی خاموش است که هرگز توان دفاع

از خود را ندارد. به نظر می‌رسد که یکایک افراد جامعه باید مسوولیت حفظ منابع طبیعی و توانایی دفاع همه جانبه از آن را داشته باشند.

بیان مسئله:

بی توجهی مسوولین به مسئله منابع طبیعی و ناکارآمدی برنامه های نه چندان مشخص آنها مسبب اصلی بحران منابع طبیعی می باشد. در این تحقیق سعی می شود از بعد جرم‌شناسی و حقوقی به بخشی از این ناکارآمدیها اشاره نماییم و عملکرد چندین ساله مسوولین را مورد بررسی قرار دهیم و این مسئله اصلی را در نظر بگیریم که آیا عملکرد مسوولین در برخورد با این بحران مسبب مخاطراتی بوده است که روز به روز در حال افزایش می باشد. البته باید توجه نمود که هدف این بحث به این موضوع این است که از یک سو مسئولین کشور متولیان اصلی سیاست جنایی باشد و در تبال ضعفها و کاستیهای آن پاسخ گو می باشند و از دیگر سو مسئولین به عنوان مجریان اصلی سیاست جنایی محسوب گردیده و متولی اصلی سیاست جنایی اجرایی می باشند. لذا ارزیابی عملکرد آنها به ما کمک خواهد کرد تا ضمن شناخت بهتر نکات ضعف سیاست جنایی در حوزه تبع طبیعی راهکارهای مناسبی را در اختیار آنها قرار دهیم تا شاهد اتخاذ تدابیر مناسب در این زمینه باشیم. شش چنن به اثبات این فرضیه خواهیم پرداخت که سیاست جنایی ایران در خصوص مسئله ناکارآمد، ناقص، غیر منسجم و به دنبال پاسخ گویی مقطعی به بحران منابع طبیعی می باشد. سوال اصلی که در طول این تحقیق به دنبال بررسی آن هستیم این است که دلایل ناکارآمدی سیاست جنایی ایران در خصوص منابع طبیعی چه می باشد؟ و آیا می توان با اتخاذ تدابیر مناسب، راهکارهای مناسبی را بازتعریف نمود؟ و آیا از این رهگذر می توان راهکاری هرچند جزئی را اتخاذ نمود؟

پیشینه تحقیق:

اهمیت مسئله منابع طبیعی باعث شده است که در همه عرصه ها این مهم مدنظر قرار گیرد. در حوزه تحقیق و پژوهش هم دغدغه حفظ محیط زیست موجب شده است تا محققین از ابعاد مختلف این مسئله را مد نظر قرار دهند. پایان نامه نویسی هم فرصتی است تا با توجه به

تخصص و گرایش علوم مختلف از نگرشهای مختلف مسئله محیط زیست مد نظر قرار گیرد. نسبت به موضوع حاضر تحقیقات و پژوهشهای مختلفی انجام پذیرفته است. صرف نظر از نواقص موضوعی تحقیقات صورت گرفته وجه مشترک اکثر این تحقیقات به چالش کشاندن سیاستهای زیست محیطی دولت می باشد. در یکی از تحقیقات هرچند تلاش شده است تا اهمیت سیاستگذاری دولت در زمینه محیط زیست ترسیم گردد ولی نگاه جامع ای در این حوزه اندیشیده نشده است و علی رغم توجه به اصول مدیریتی دولت در خصوص محیط زیست دلایل ناکارآمدی این سیاستها مورد تاکید قرار نداده اند. در تحقیق حاضر سعی می شود با استفاده از تجربات و یافته های تحقیقات سابق دلایل این ناکارآمدی مورد توجه و تاکید قرار گیرد.^۱

محدودیتهای تحقیق:

انجام هر تحقیقی مستلزم دسترسی به مدارک و مستندات است که بتوان به کمک آنها تحلیل مناسبی از موضوع ارائه نمود. عملکرد مناسب دستگاهها و نهادهای اجتماعی در ارائه عملکرد خود می تواند زمینه انجام تحقیق مناسب را فراهم نماید. در خصوص منابع طبیعی دستگاههای زیر ربط مستندات چندانی از عملکرد خود ارائه ننموده اند. به همین دلیل نمی توان ارزیابی درستی از کارایی آنها ارائه نمود. هرچند سعی شد با کمک مدارک و مستندات پراکنده که حاصل تحقیقات و پژوهشهای گذشته در این زمینه است - بران مافات گردد.

اهمیت و انگیزه انتخاب موضوع:

بدون شک توجه به محیطی که انسان تمام عمر خود را در آن سپری می کند و نه فقط سلامت و حمایت از آن از اهمیت زیادی برخوردار است. تسلط بر محیط طبیعی و بهره برداری از آن زمینه ساز بحران زیست محیطی شده است. لزوم ایجاد شرایط بهتر برای ادامه حیات منابع طبیعی و نیز ایجاد همزیستی مناسب بین انسان و منابع طبیعی نیازمند ترسیم خط مشی مناسبی

^۱ نگاه کنید به پایان نامه (سیاست جنایی ایران در قبال جرایم علیه محیط زیست)، علیرضا درزی رامندی، دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، گروه حقوق قضایی، حقوق جزا و جرم شناسی، نیمسال دوم، سال ۱۳۸۷

از سوی مسئولین کشور می باشد. به همین دلیل توجه به موضوع منابع طبیعی و ارزیابی سیاست جنایی اتخاذ شده از سوی مسئولین در قبال آن از اهمیت بسزایی برخوردار است و شاید زمینه ای باشد برای توجه به این مسئله که بدون ترسیم یک برنامه مشخص امکان ادامه حیات برای محیط زیست را با مشکل مواجه خواهد نمود.

در مورد انگیزه انتخاب موضوع باید اشاره نمود که هر انسانی نسبت به منابع طبیعی و محیط زیستی که در آن زندگی می کند وامدار محیط و منابع طبیعی می باشد و برای تداوم حیات آنها هر شخص مسؤولیت هایی دارد که در سایه انجام آنها می توان به ترسیم مسالمت آمیز ارتباط و تعادل انسان و محیط امیدوار بود. محقق تحقیق حاضر هم با توجه به احساس مسؤولیتی که در زمینه محیط طبیعی دارد تصمیم به بررسی نقصها و ضعفها در خصوص سیاست جنایی ایران نموده است.

سوالات تحقیق:

سوالات تحقیق حاضر به این شرح می باشد:

- ۱- آیا سیاست جنایی در قبال منابع طبیعی کارآمدی لازم را برای جلوگیری از تخریب این منابع دارد؟ و یا این سیاست دچار نوعی نقصان و ناکارآمدی هستند؟
- ۲- دلایل عدم اعمال سیاست جنایی در قبال منابع طبیعی چیست؟
- ۳- آیا با توجه به شرایط حاکم بر سیاست جنایی، بازنگری در سیاست مذکور در رابطه با منابع طبیعی می تواند از نابودی این منابع جلوگیری نماید؟

فرضیات تحقیق:

با توجه به سوالات مطروحه در خصوص تحقیق حاضر مهمترین فرضیاتی که می توان ارائه نمود به این شرح باشد:

- ۱- سیاست جنایی در رابطه بامنابع طبیعی نتوانسته اند از تخریب این منابع محافظت کنند و این سیاست دچار نوعی نقصان و ناکارآمدی هست.

- ۲- مهمترین ضعف سیاستهای جنایی در این رابطه عدم توجه به اصول مهم در زمینه تدوین سیاست جنایی است.
- ۳- بنظر می رسد با بازنگری در سیاستهای جنایی در رابطه با منابع طبیعی می توان با اقدامات خرابکارانه علیه محیط زیست مقابله نمود.

روش تحقیق:

هر تحقیقی مبتنی بر سبک و شیوه خاصی است تا از این رهگذر بتواند مسیری را ترسیم نموده و با بهره گیری از اصول آن شیوه تحقیقی، به تحلیل و تبیین موضوع پرداخت. روش تحقیق حاضر به صورت مطالعه کتابخانه ای و مبتنی بر مستندات و منابع مکتوب در حیطه موضوع حاضر می باشد.

ساختار کلی تحقیق:

شناخت سیاستهای جنایی در زمینه منابع طبیعی و توجه به علل ناکارآمدی آن و توجه به ضرورت اصلاح این سیاستها چهار چوب نظری این تحقیق را تشکیل می دهد. بدین منظور سعی شده است مجموع یافته ها در قالب چند فصل انتخاب شده شود. در فصل اول با ارائه کلیاتی سعی بر شناخت مفاهیم کلیدی تحقیق و نیز یافتن ارتباطات بین سیاست جنایی و منابع طبیعی هستیم. در فصل دوم با بررسی سیاست جنایی ایران در خصوص محیط زیست و منابع طبیعی سعی خواهد شد تا سیاست جنایی تقنینی، قضائی و اجرایی کشور ایران را در خصوص جرایم منابع طبیعی را بررسی نماییم. بدین منظور عملکرد دستگاه قضائی کشور و نیز نهادهای قانونگذار را در کنار عملکرد قوه مجریه بررسی خواهیم نمود. در فصل سوم با تعریف سیاست جنایی ایران در خصوص منابع طبیعی سعی می کنیم اصول حاکم بر این سیاست را تجزیه و تحلیل نماییم. لذا سعی خواهد شد با بی طرفی و به دور از سلايق شخصی و مغرضانه اصولی که سیاست جنایی ایران بر پایه آنها استوار است را تحلیل نماییم. در فصل چهارم هم با ارائه اصول مهم و تاثیر گذار که در ترسیم یک سیاست جنایی ایده آل موثر هستند، سعی می شود راهکارهای مناسبی پیش پای سیاستگذاران و سیاست نویسان بگذاریم.